

[Tholstrup.]

råd er lidt uforsigtigt med hensyn til at frikende folk?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg beklager forsåvidt at måtte sige til det ærede medlem, at jeg ikke på dette grundlag kan finde tilstrækkelig anledning til at tage spørgsmålet om retslægerrådets sammensætning op til ny overvejelse.

Det ærede medlem nævnte det tilfælde, der indtraf, hvor den skyldige forsvandt efter ulykken, og hvor man først fik fat i ham på et tidspunkt, da spiritusen var fordampet, således at man ikke kunne bevise, om han havde været spirituspåvirket i ulykkesøjeblikket. Jeg giver det ærede medlem ret i, at det er beklageligt, men anderledes kan det ikke være. I alle disse tilfælde gælder jo den regel, at hvad der ikke er bevist, kan man ikke straffes for.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om statsministerens redegørelse i henhold til grundlovens § 38 ved folketingsårets åbning.

(Redegørelsen findes i tidenden sp. 1).

Poul Hansen (Kalundborg): På mit partis vegne kan jeg takke den højtærede statsminister for den udførlige redegørelse og give fuld tilslutning til redegørelsens synspunkter. Jeg finder det ikke nødvendigt at gå ind på alle de spørgsmål, som blev omtalt af statsministeren, men vil gerne gøre nogle bemærkninger i tilknytning til nogle af dem.

Der er jo nu aftalt en særlig drøftelse af spørgsmålet om Tysklands deltagelse i Vesteuropas forsvar; jeg skal derfor ved denne lejlighed lade dette spørgsmål ligge.

Den højtærede statsminister gjorde i sin tale udførligt rede for Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde på en række områder, et smukt udtryk, forekommer det mig, for, at vi ikke her i landet har ladet hånt om vort medansvar for vor klodes skæbne.

Foruden at varetage vore egne mere direkte interesser må formålet med deltagelse i internationalt samarbejde jo til syvende og sidst være at betrygge freden i verden uden at give friheden til pris. Vi er derfor også enige om, at vi i dette arbejde må følge to linier.

Den ene har fundet udtryk i det vestlige forsvarssamarbejde på grundlag af Atlantpagten. Vi er overbeviste om, at dette samarbejde hidtil har tjent fredens sag og også vil gøre det i fremtiden, og det er vor bestemte opfattelse, at vi for vor egen skyld fremdeles bør deltage heri. Der er ikke sket nogen ændring i vore anskuelser på dette punkt. Naturligvis er det vort brændende ønske, at man må nå frem til en almindelig nedrustning i alle lande, men det skal netop være en generel nedrustning, og indtil det sker, vil det være nødvendigt at opretholde den vestlige verdens forsvarsberedskab.

Den anden linie i det internationale samarbejde er den, som statsministeren gav en række eksempler på ved at henvise til vor deltagelse i FN og i den virksomhed af humanitær, kulturel, social og anden art, som finder sted i FNs underorganisationer og andre steder. Specielt vil jeg understrege ordene om, at en højnelse af levestandarden i de såkaldte underudviklede lande vil være af den største betydning for det mellemfolkelige samarbejde og for en fredelig udvikling i verden. Vi kan efter min mening ikke gøre freden nogen større tjeneste på lang sigt end ved med de midler, der står til rådighed, at støtte bestræbelserne for udviklingen af disse meget store områder i verden. Jo mere levestandarden og de sociale forhold overalt hæves op til samme tilfredsstillende niveau, des mindre anledning er der til spænding mellem landene, og des ringere vil sangbunden være for en agitation, der i sidste instans retter sig mod den tilværelse på demokratiets grund, som efter vor opfattelse er den eneste menneskeverdige. Derfor er jeg glad for, at Danmarks beredvillighed til medvirken her kom så stærkt til udtryk i statsministerens redegørelse.

Blandt disse års mange former for samvirken over landegrænserne står vistnok for de fleste herinde det nordiske samarbejde vore hjerter nærmest. Vi var mange, der følte det som et hårdt slag, da de skandina-

[Poul Hansen (Kalundborg).]

viske forsvarsforhandlinger for snart seks år siden endte negativt, men vi så en oprejsning for den nordiske tanke i oprettelsen af Nordisk Råd kun få år senere.

Fra alle sider var man enig om og fremhævede stærkt, at det ikke var meningen med Nordisk Råd at slå større brød op, end der kunne bages.

Man kunne have frygtet, at den deraf følgende tilbageholdenhed ville gøre Nordisk Råd betydningsløst. Vi kan i dag med stor glæde slå fast, at dette så langt fra er blevet tilfældet. Når man løber de 30 henstillinger igennem fra den anden session i Oslo i år, så synes nok mange af spørgsmålene af beskedent omfang, men lægger man dem sammen og føjer resultaterne fra første session til, danner de tilsammen et solidt, praktisk og nøgternt fremstød for tanken om nordisk fællesskab.

For at nå til den bedømmelse behøvede man endda ikke at medtage den store sag, som i Oslo førtes et så betydeligt skridt længere frem, og som frem i tiden sikkert vil forlene allerede rådets anden session med en særlig glans. Jeg tænker naturligvis på henstillingen til regeringerne om at fremme et udvidet økonomisk samarbejde i Norden, herunder at man søger at lægge vilkårene tilrette for oprettelsen af et fælles nordisk marked på så store områder som muligt, og at man fremmer arbejdet for at gøre Norden til en toldmæssig enhed.

Jeg overser slet ikke, at man kun står ved indledningen til arbejdet. Der er en lang vej frem, og vi må af mange grunde bevæge os i skridtgang frem ad vejen. Målene må nås gradvis, branche for branche og afpasset efter forholdene i de enkelte lande, så intet slås i stykker. Det er netop hensigten igennem fællesskabet at vinde øget økonomisk styrke indadtil og udadtil. Selvom man skal vogte sig for at undervurdere de kommende vanskeligheder — så er det ikke festlyrik, når beslutningen om det økonomiske samarbejde er blevet betegnet som en skelsættende begivenhed af største rækkevidde for Nordens fremtid.

Denne beslutning, men også rådets øvrige arbejde har allerede givet Nordisk Råd en stærk stilling i vore landes offentlige bevidsthed. Mon ikke det samtidig er således,

at der i det stille gror noget meget værdifuldt op ved de kontakter, som skabes gennem Nordisk Råd, og ved det arbejde i tilknytning til rådet, som finder sted mellem sessionerne? Føjer man hertil de gammelkendte nordiske samarbejdsformer og det stedse livligere nordiske samkvem i det hele taget, kan man ikke undgå for sit indre blik at se vidtrækkende perspektiver, som det dog måske nok endnu er utilrådeligt at give udtryk i ord. Men vi, der endnu regner med adskillige år at leve i, har i hvert fald lov at nære store håb.

Vender vi fra nord blikket mod syd, møder vi i Sydslesvig en danskhed, som under vanskelige vilkår har vist en stabilitet og udholdenhed, som der er grund til for alle danske at glædes over. Hvad der blev sagt i statsministerens redegørelse om det dansksindede mindretal og om hindringen for dets repræsentation i den slesvig-holstenske landdag, kan vi fuldtud tiltræde, og jeg vil hertil føje en tak til den højtærede statsminister for den uforbeholdne og tydelige måde, hvorpå de tanker, vi alle har, fik udtryk. Der skal ikke være tvivl om, at mit parti helt står bag appellen til de tyske demokratiske kredse om at give de dansksindede sydslesvigere samme adgang til politisk repræsentation, som de tysksindede nordslesvigere har her i landet. Netop i en tid, hvor Tysklands deltagelse i det europæiske samarbejde er et højaktuelt spørgsmål, som tyskerne selv tillægger den største betydning, skulle det synes muligt at finde forståelse for den opfattelse, at den europæiske og demokratiske tanke må have konsekvenser også overfor og ikke mindst overfor nationale mindretal.

Jeg går herefter over til vore hjemlige forhold.

Her opfattede jeg statsministeren således, at regeringen med henblik på arbejdet i det kommende folketingsår i lige grad vil have sin opmærksomhed henvendt på to hovedgrupper af opgaver, nemlig på den ene side de økonomiske forhold og på den anden side en fortsættelse af den reformpolitik, som blev påbegyndt sidste år.

Vi har netop gennem nogle uger beskæftiget os indgående med den økonomiske situation og med en række foranstaltninger til imødegåelse af nedgangen i valutaeserverne. Selvom det derfor vil være over-

[Poul Hansen (Kalundborg).]

flødigt at tage alle spørgsmålene i denne sammenhæng forfra igen, finder jeg det dog fortsat nødvendigt at fremholde nogle af vore hovedsynspunkter og at knytte nogle enkelte kommentarer til det forløb, forhandlingerne i september fik.

Vi ser stadig en agitation blive videreført, som søger at bibringe befolkningen den opfattelse, at valutaunderskud kun er noget, der findes under socialdemokratiske regeringer og kun som følge af disse regeringers politik.

De historiske kendsgerninger taler et andet sprog, og jeg har da også med tilfredshed set, at dette er blevet åbent erkendt af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i nogle taler i den seneste tid. Således udtalte det ærede medlem ifølge referat i „Lolland-Falsters Folketidende“ på et møde i Stubbekøbing den 4. oktober, at Danmark siden 1870 har haft tendens til at have et valutaunderskud, og at vi fra 1870 frem til første verdenskrig stiftede en udenlandsk gæld på en milliard kroner. Opbygning af dansk landbrug og danske byerhverv, sagde det ærede medlem, skete altså i denne periode tildels på basis af udenlandsk kapital.

Jeg kunne måske her indskyde, at „Finanstidende“ for 1. oktober gravede endnu dybere i historien og drog frem, at der så langt tilbage som på Christian den Andens tid var valutaunderskud, dengang efter „Finanstidende“'s opfattelse fremkaldt af en for stærk tilbøjelighed til at hylle sig i hollandske tekstiler og vederkvæge sig ved stærkt tysk øl. Det kan vel være en ringe trøst i dag, men i hvert fald må det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens taler være et vidnesbyrd om, at den nuværende agitation fra oppositionens side skyder langt over målet. Hertil kan føjes, at også under venstre-regeringerne siden 1920 har vi haft valutavanskeligheder, således under Neergaard i begyndelsen af 20'erne og under Knud Kristensen 1946—47.

Om årsagerne til det sidste års nedgang

i valutaeserverne blev der den 9. september givet en saglig redegørelse af finansministeren, der både pegede på de langtidstendenser, som stammer fra den forrige regerings tid, og på de særlige forhold, som har virket siden nytår, og som ville have virket under enhver regering. I de følgende dage og uger blev problemerne gentagne gange debatteret i folketinget, og der var lejlighed nok for regeringens stærke kritikere til at gå ind på de punkter, finansministeren havde fremdraget. Man gjorde det ikke. Det var f. eks. påfaldende, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen ikke havde eet ord at sige til den betydelige merimport af korn og foderstoffer til landbruget.

Regeringen forelagde den 9. september sin plan til stabilisering af valutaforholdene. Partierne venstre og det konservative folkeparti kunne kun sige nej og kræve valg. Denne negative holdning skal jeg senere vende tilbage til. Udgangen på septemberforhandlingerne blev som bekendt, at regeringen enedes med et flertal, socialdemokratiet og det radikale venstre, om en valutastabiliseringsplan, der nu føres ud i livet.

Sammen med de foranstaltninger, der blev besluttet i juli, virker planen over en bred front. Foruden en dæmpning af investeringerne er der tale om flere forskellige forbrugsbegrænsende forholdsregler, nemlig forhøjelse af visse afgifter og takster, nedsættelse af statens udgifter, pengeopsugning gennem præmieobligationer, tilskyndelse til opsparing af jævne indtægter og en bremsning af afbetalingshandelen. Bl. a. fordi der spilles på flere registre, er det ikke muligt at gøre den samlede virkning nøjagtigt op i så og så mange hundrede millioner kroner, men naturligvis vil foranstaltningerne virke i den rigtige retning. Jeg kan godt se den partipolitiske interesse, som venstre og det konservative folkeparti kan have i en agitation, hvor man gør det gennemførte til nul og niks. Nogen god eller nyttig gerning gør man dog ikke landet med en sådan agitation. Uanset vor uenighed herinde måtte vi vel alle kunne

[Poul Hansen (Kalundborg).]

mødes i den fælles interesse, at foranstaltningerne får mulighed for at gøre deres virkning. Det kan ikke være i nogens interesse at tilskynde til noget, som kan ligne sabotage.

Det er da også mit indtryk, at der både i erhvervskredse og i befolkningen som helhed er opstået en roligere stemning. Der er flere tegn herpå. Jeg tror, at det bl. a. skyldes en voksende anerkendelse af, at et flertal herinde gjorde dagens gerning og dermed afviste de manøvrer og obstruktionsparoler, som tydeligt for alle havde deres egentlige oprindelse hos det konservative folkeparti.

Når det er sagt, vil jeg gerne gentage, at vi i socialdemokratiet hellere havde set regeringens oprindelige plan gennemført og navnlig de hurtigt virkende dele af den. Imidlertid har vi mulighed for gennem folketingets virksomhed i vinter at følge det arbejde op, som er påbegyndt, og af statsministerens redegørelse forstod jeg, at noget sådant også er i regeringens tanker.

Vi er nemlig fra vor side slet ikke uenige i, at det både er ønskeligt og nødvendigt atter at få tilvejebragt en valutareserve. Årsagerne hertil ligger, som det ofte er fremhævet, lige for. Der forestår store afdragsbetalinger til udlandet, og spørgsmålet om de vesteuropæiske valutaers omvekslelighed, konvertibilitet, vil sandsynligvis melde sig om nogle måneder. De store årgange unge, som snart rykker frem, forudsætter store erhvervsmæssige investeringer, hvis der skal skaffes dem arbejdsmuligheder. Både af disse grunde og for i det hele at skaffe os en vis bevægelsesfrihed i den økonomiske politik er en valutareserve nødvendig.

Heroverfor hævdes fra venstres og de konservatives side, at en valutareserve slet ikke kan tilvejebringes under en socialdemokratisk regering, i hvert fald kun, hvis statsministeren vil afsværge hele det reformprogram, socialdemokratiet gik til valg på for et år siden. Tankegangen er den, at reformerne er så mange og så dyre, at landet ikke har råd til dem, og derfor, hævder man, kan reformer og valutastabilisering ikke forenes.

Hermed går jeg ind på den anden hovedgruppe af foreliggende opgaver, og jeg skal straks sige, at vi ikke kan anerkende vore

modstanderes fremstilling af den reformpolitik, vi ønsker.

For det første må jeg gentage, hvad jeg gjorde opmærksom på for et år siden, nemlig at statsministeren allerede på socialdemokratiets kongres sidste år udtrykkeligt sagde med særlig adresse til reformer indenfor socialpolitikken, at større fremskridt kun kunne ske i takt med produktionsforbedringen. Heri ligger en klar erkendelse af, at udgiftskrævende reformer må ske i takt med den økonomiske udvikling. Det er altså intet nyt synspunkt for os, når det i statsministerens redegørelse ved folketingsårets begyndelse hed, at regeringen ville fortsætte udbygningen af den sociale lovgivning „alt i det omfang og i den takt, som det under hensyn til den økonomiske udvikling i landet må anses for forsvarligt.“

For det andet må jeg understrege, at hverken de gennemførte eller de forelagte reformforslag i sidste folketingsår var af en sådan beskaffenhed, at de kunne true landets økonomi. Det kom da også ved en lejlighed til udtryk i en artikel af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Han skrev i en kronik i „Nationaltidende“ den 29. marts — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„Det må erkendes, at de lovforslag, der for øjeblikket ligger i tinget, ikke indeholder så store merudgifter, som man undertiden får indtryk af ved at følge den offentlige debat.“

De forslag, som venstre og de konservative dengang undlod at støtte, indeholdt da også kun ganske beskedne merudgifter. Man kan ikke på dette punkt opretholde nogen påstand om, at der af den nuværende regering er ført en ødelæggende udgiftspolitik, uden at man selv har haft et medansvar derfor.

Endelig er forholdet for det tredje jo det, at adskillige af de vigtige reformer, socialdemokratiet ønsker fremmet, ikke medfører øgede udgifter for det offentlige.

Hvis jeg i statsministerens redegørelse går de forslag igennem, som dels agtes genfremsat, dels er nye, kan følgende gøres op:

Det store forslag om en boligreform, fra hvilket allerede princippet om m²-tilskud i stedet for rentetilskud er indarbejdet i byggestøtteleven, hviler finansielt i sig selv og

[Poul Hansen (Kalundborg).]

vil tilmed have den økonomisk gunstige virkning, at det tilskynder til det billigst mulige byggeri.

Forslaget om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning medfører heller ikke merudgifter, men vil tværtimod kunne tjene til en effektivisering af erhvervslivet samtidig med, at det beskytter forbrugere.

Heller ikke skattereformen berører de offentlige finanser i den forstand, at de stilles ringere, hvis den gennemføres. Man kan vel tværtimod påregne nogen besparelse som følge af den foreslåede forenkling og en styrkelse af finanserne gennem kapitalvindingsafgiften og den forbedrede ligning. Herudover indeholdt forslaget en ændret byrdefordeling, hvilken efter vor opfattelse opfylder et retfærdighedskrav. Vi kan ikke se, at der i den økonomiske situation skulle være noget, som hindrer, at skattereformen genfremsættes, og at forhandlingerne herom går i gang, og at et resultat nås. At der er visse politiske vanskeligheder, er en anden sag. Oppositionens nye taktik, der kan betegnes som sit down-strejke, begyndte jo i skattelovsudvalget, og det er vel meningen, at den skal fortsætte, og at vi skal se den brede sig videre ud.

En revision af toldsatterne, der nu er bebudet som en arbejdsopgave i første række for toldlovskommissionen, må antages at forbedre finanserne.

Herudover nævntes i statsministerens redegørelse problemer som kvalitetsmærkning, fremme af produktivitetsudvalgenes arbejde, lejehuses overtagelse til selveje, revisionen af loven om jordfordeling, oprettelse af en appelinstant i forhold til invalideretten, ændring af svangerskabsloven og fremsættelse af forslag til en ny færdsels- og motorlov. I alt dette ligger vigtige og påtrængende spørgsmål for borgerne, men ikke noget, som nødvendigvis medfører offentlige merudgifter af væsentlig betydning.

Tilbage af de problemer, der er nævnt, og hvis løsning medfører udgifter, bliver da, såvidt jeg kan se, folkepensioneringen, et eengangstillæg for rentemodtagerne, udbygningen af mødrehjælpsinstitutionerne og udvidelsen af „Ungdommens uddannel-

sesfond“. Sammen med det sidste forslag fremsattes sidste år et dækningsforslag, og eengangsydelsen til rentemodtagerne er en videreførelse af ordningen fra sidste år; den medfører altså ikke øgede udgifter. For de resterende forslag må så gælde, hvad statsministeren sagde den 5. oktober, at „love eller andre forholdsregler, der medfører øgede udgifter, kan derfor kun gennemføres under forudsætning af tilsvarende indtægtsforøgelser eller nye besparelser for staten.“

Jeg har foretaget denne gennemgang for at vise, at agitationen mod socialdemokratiets reformpolitik er helt urimelig, og at der ikke kan foreligge nogen saglig økonomisk begrundelse for, at reformforslagene ikke skulle kunne forelægges og behandles i folketinget og gennemføres.

Vi må derfor mene, at når venstre og konservative så stærkt har forlangt, at vi skal opgive reformpolitikken, så er årsagen ikke hensynet til den økonomiske situation eller valutaforholdene. Årsagen må tværtimod være, at de to partier ikke ønsker reformerne og nu søger at bruge valuta-situationen som påskud for at bremse dette arbejde. De kan ikke vente, at vi skal godtage dette synspunkt.

Herefter vender jeg tilbage til de to partiers holdning under de økonomiske forhandlinger i september. De startede med at kræve valg.

Det giver mig anledning til at sige, at en opposition af venstre og konservative er svær at tilfredsstille. Rigsdagen har tidligere stået i situationer, hvor økonomiske vanskeligheder skulle overvindes, men hvor forhandlingerne gik i hårdknude, og resultatet blev valg. Det skete f. eks. i 1926, i 1932 og i 1950 — i alle tilfælde havde socialdemokratiet selv eller i samarbejde med de radikale regeringsmagten. Hvad sagde venstre og konservative i de tilfælde? Takkede man for valgets udskrivelse? Nej, man fortalte vidt og bredt, at regeringen løb fra ansvaret. I den nuværende situation kom regeringen som ved de tidligere lejligheder med sine forslag og med vilje til at forhandle. Den nåede et resultat, der blev ikke udskrevet valg, og så er det også galt.

Begrundelsen fra oppositionens side er mistillid. Der savnes tillid til regeringen,

[Poul Hansen (Kalundborg).]

siger de. Nu ville det unægtelig have været mere opsigtsvækkende, hvis de havde sagt det modsatte, så det skal jeg ikke opholde mig mere ved.

Men hvis der skulle være mening i venstres og de konservatives holdning, måtte det være den, at der var så meget mere tillid til dem — og her tror jeg de ærede partier forregner sig.

Hvis jeg ikke tager meget fejl, har det i vide kredse af befolkningen gjort et dårligt indtryk, at de to partier ikke alene startede med et politisk stormløb, men da det mislykkedes, pure nægtede at forhandle og lod både folketinget og befolkningen svæve i uvidenhed om, hvad de selv ville gøre.

De står overfor vælgerne med tomme hænder. Jeg har da også set, at et af de konservative medlemmer på en morsom måde har erkendt dette overfor sine vælgere. Det er det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, som ifølge „Korsør Avis“ indledte et foredrag i Skælskør den 4. oktober på følgende måde — jeg beder om tilladelse til et citat her og senere —:

„Jeg er glad for, at der trods vejr og jagttid er kommet så stort et antal deltagere til denne generalforsamling. På rigsdagen har vi for længe siden indledt jagtsæsonen, men selvom vi har skudt med de største hagl, har vi endnu ikke nedlagt noget.“

Det er jo den bitre sandhed, og det ærede medlem hr. Ninn-Hansen kunne lige så sandhedskærligt have føjet til: og vi har heller ikke iøvrigt bestilt noget. Det er muligt, at en sådan bekendelse kunne virke trøstende og opmuntrende på jagtbrødrene i Skælskør, men befolkningen som helhed havde nok foretrukket, at venstres og de konservatives folketingsmedlemmer havde ladet haglene blive i bøssen og havde smøget ærmerne op til arbejde i stedet.

Det ville også have svaret til det arbejdsmod, det ærede medlem hr. Erik Eriksen lagde for dagen, da han formede sin nytårs-udtalelse for $\frac{3}{4}$ år siden. Han klagede dengang over — jeg har tidligere været inde på det — at regeringen kom med for få lovforslag. Venstres tålmodighed var ved at bryde. Og så føjede han lidt længere fremme i udtalelsen ordret til:

„Regeringen har hidtil valgt at spille med fordækte kort, men den tid må snart være forbi. På baggrund af den tidligere regerings politik og vor klart udtalte vilje til saglig, positiv opposition kan ingen være i tvivl om, hvor vi da er at finde.“

— Og så kommer det i citatet afgørende:

„Men man vil i intet tilfælde finde os med hænderne i skødet.“

Så vidt det ærede medlem hr. Erik Eriksen — for $\frac{3}{4}$ år siden. Det løfte gjaldt altså kun til Mikkelsdag; så bøjede venstre af for det konservative krav om at holde hænderne i skødet — eller måske vil det ærede medlem hr. Erik Eriksen undskylde sig med, at hænderne i det mindste har befundet sig i den højde, der svarer til korslagte arme!

Jeg tror som sagt ikke, at denne holdning har vundet bifald hos befolkningens flertal og heller ikke hos alle de konservatives og venstres vælgere. Vi har jo set en enkelt venstrevælger åbent tilkendegive sin utilfredshed i dagbladet „Dannevirke“, og der skal nok være adskillige af det ærede medlem hr. Erik Eriksens meningsfæller ud over landet, som har ondt ved at forstå, at venstre skal foretage baglæns march til konservative trommehvirvler.

Vi var nogle stykker, som med en vis spænding så hen til venstres landsmøde i Odense i slutningen af september. Det kunne jo tænkes, at den meget omtalte kat blev sluppet ud af sækken ved denne lejlighed. Men spændingen blev ikke udløst. Vi fik ikke med eet ord konkret at vide, hvad venstre ville foretage sig i den foreliggende økonomiske situation. Det ærede medlem hr. Erik Eriksen holdt en tale, der, såvidt jeg kan skønne efter det $1\frac{1}{2}$ sides referat i „Fyns Tidende“, ikke savnede noget i retning af kritik. Snarere fik man indtryk af, at han havde været ude med syvtalet for at få det hele med.

Men om venstres egen politik fik vi i talen og landsmødeudtalelsen kun at vide, at man ønsker en skattereform, en udgiftsreform og en boligpolitik, der gradvis afvikler restriktioner og statstilskud, men det nærmere indhold i venstres politik på de tre områder blev angivet i så udflydende vendinger — med undtagelse af, at man

[Poul Hansen (Kalundborg).]

ønsker skattefradragsreglen bevaret — at vi stadig må spørge: Hvad er venstres politik? Når man finder de gennemførte økonomiske foranstaltninger så utilstrækkelige, som man giver udtryk for, hvad vil man da føje til? Er det nye skatter, som vi så det under den tidligere regering? Er det kreditstramning, eller hvad er det? Hvad vil man på boligområdet? Er det meningen, at statens støtte helt skal falde væk, og at lejen i gamle lejligheder skal stige tilsvarende — alene til fordel for grundejerne? Til fordel for hvilke skatteydere vil man gennemføre en skattereform? Og endelig: Hvad mener man konkret med en udgiftsreform?

Når man tager de besparelser, som den nuværende regering foretager, i betragtning og husker, hvorledes det i sin tid — under det ærede medlem hr. Erik Eriksens regering — gik med spareudvalgets og forøvrigt også med det ærede medlem hr. Jensen-Brobys spareindsats, så må man nok spørge: Hvor vil venstre yderligere spare? Hvilke formål skal det gå ud over? Hvilke borgere skal stilles ringere med hensyn til ydelser fra det offentlige? Er det et nedskæringsfelttog, man vil?

Jeg nævnte det ærede medlem hr. Jensen-Brobys sparebestrebelse. Lad mig minde om, hvor afvisende medlemmerne af den borgerlige regering var overfor disse bestrebelse. Spareudvalgets indsats resulterede i jeg tror 26 mill. kr. besparelser — og dette beløb er endda senere, har jeg forstået, for størstedelen sivet igennem igen. Alle disse forhold gør det nødvendigt, at vi kræver ren besked om den politik, som man ønsker ført.

Inden jeg forlader det ærede medlem hr. Erik Eriksens tale i Odense, må jeg stille et spørgsmål, som jeg — foruden de andre spørgsmål — gerne ønsker et svar på. Det ærede medlem siger med henblik på handelsforhandlingerne med Sovjetunionen, at den højtærede udenrigsminister og den højtærede arbejds- og økonomiminister — jeg nævner udtrykkelig begge ministre — har udvist en fantastisk utålmodighed. Jeg har senere set en udtalelse fra den højtærede statsminister om, at regeringens dispositioner i denne sag blev tiltrådt af repræsentanter for de store erhvervsorganisationer og af

repræsentanter for de demokratiske partier, herunder det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen som repræsentant for partiet venstre. Jeg vil foreløbig blot spørge det ærede medlem hr. Erik Eriksen, om denne oplysning fra statsministeren da ikke er korrekt?

På et enkelt punkt er de besparelser, der bliver en følge af septemberaftalerne, kritiseret voldsomt, nemlig besparelserne på forsvarsbudgettet, og her gælder forøvrigt kritikken ikke alene disse besparelser, men også de dispositioner vedrørende tjenestetiden, som blev truffet på et tidligere tidspunkt.

Hvad nu de seneste besparelser angår, har jeg bemærket mig, at der dog er en væsentlig forskel i holdningen fra konservativ og fra venstres side. Medens det ærede medlem hr. Aksel Møller og det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft straks gik voldsomt i rette med regeringen, omtalte det ærede medlem hr. Erik Eriksen slet ikke dette punkt i sin første kommentar til regeringens aftale med de radikale, og jeg tør vel sige, at det ærede medlems udtalelser i Odense om dette punkt var noget slørede. Studerer man nøje udtalelsen fra venstres landsmøde i Odense, får man også det indtryk, at det ikke så meget er selve besparelserne, der er forkerte, som den omstændighed, at der ikke blev forhandlet med venstre og konservative derom — netop de to partier, som havde opnået at forhandle! Jeg har også set, at medens de konservative aviser i deres kritik har bevæget sig i de hysteriske luftlag — „Nationaltidende“ drev det endog så barnlig vidt som til at tale om „uhæderlighed og skamløshed“ — har adskillige venstreblade taget betydeligt roligere på sagen; „Vestkysten“ mente i første omgang endda nærmest, at de radikale intet havde opnået af betydning. Jeg nævner disse ting, fordi denne forskellige holdning jo ikke kan være uden interesse for os.

Om selve sagen vil jeg kun kort sige, idet jeg forudsætter, at den højtærede forsvarsminister senere under denne debat vil give en nærmere redegørelse, at det er vanskeligt at afvise den betragtning, at også forsvarsudgifterne må drages ind i overvejelserne, når der skal tilvejebringes et større overskud ved besparelser — og særlig da, når venstre

[Poul Hansen (Kalundborg).]

og det konservative folkeparti stiller sig udenfor.

Efter vor opfattelse er det sagligt forsvareligt, hvad der er aftalt. Der er kun to forhold, som jeg kort skal berøre. Vi er fra vor side tilfredse med, at den udbygning af luftvåbnet, som både skal sikre beredskabet og flyvesikkerheden, ikke anfægtes. Med hensyn til hjemmeværet, som er blevet stærkt diskuteret, finder jeg anledning til at understrege, at besparelserne er af meget moderat karakter, og at de ikke giver ringere vilkår for den tjeneste, der under stor offentlig udføres på frivillighedens grund.

Til de stærke kritikere på konservativt hold vil jeg endelig sige: Mener man at have noget stærkt moralsk grundlag for kritikken, når man selv nægtede at forhandle om de økonomiske forhold og dermed henviste regeringen til at søge forhandling med det radikale venstre? Og hvad har man hos de konservative egentlig tænkt ved de opfordringer, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen gentagne gange har rettet til det radikale venstre om, at der mellem dette parti og venstre skulle skrives et fælles arbejdsprogram? Tror man, at et sådant fælles program ikke også måtte tage stilling til forsvaret?

Jeg kan tilsidst sammenfatte mine betragtninger således:

Socialdemokratiet er ved indgangen til det nye folketingsår rede til forhandling og samarbejde om de foreliggende udenrigspolitiske problemer, om den økonomiske politik og om de reformer, der er angivet i statsministerens redegørelse. I den økonomiske politik vil målet for os være en fortsættelse af valutastabiliseringen under størst mulig hensyntagen til produktion og beskæftigelse.

Vi beklager, at to af folketingets største partier, venstre og det konservative folkeparti, i de seneste uger har valgt de korslagte armes politik overfor det saglige arbejde og i en situation, der netop måtte tilskynde til sagligt samarbejde, har rettet bestræbelser mod at fremkalde politisk uro og strid. Vi tror ikke, at befolkningen billiger denne holdning, og vi finder, det er trist, at uro og ustabilitet så hurtigt under den nye grundlov skulle præge vore parlamentariske forhold. Det har været heldigt, at et flertal

trods dette har kunnet samles om at gøre dagens gerning, og det er vort håb, at det stadig må være således.

Vi har fået en ny erfaring for, at systemet med mindretalsregeringer ikke giver tilfredsstillende arbejdsforhold, og vore tanker vil i den kommende tid ikke kunne undgå at beskæftige sig med det problem, hvorledes vi skal nå frem til forhold, hvorunder en mere langsigtet politik kan tilrettelægges.

Erik Eriksen: Må jeg begynde med at bede den højtærede formand om tilladelse til i talens løb at bringe enkelte citater.

Det påhviler som bekendt statsministeren i henhold til grundlovens § 38 på det første møde i det nye folketingsår at give en redegørelse for rigets stilling og for de planer, regeringen har for den kommende tid.

Jeg synes ikke åbningstalen i år opfyldte de forventninger, man med rette kunne nære til den. Det samme var forøvrigt tilfældet med talen sidste år, men da undskyldte den højtærede statsminister sig med de særlige forhold ved regeringens tiltræden, d. v. s. den korte tid, der havde været til forberedelse. Statsministeren sagde ved den lejlighed, at han ville lægge vægt på, at kommende regeringer på dette punkt søgte at leve op til det, den nye grundlovs fædre havde forestillet sig med denne status over rigets stilling.

På denne baggrund er det vel naturligt, at medlemmerne i år mødte med særlige forventninger. Den socialdemokratiske presse havde ydermere stemt vore forventninger i vejret. Således meddelte f. eks. bladet „Vestjyden“ den 30. september, at statsministerens tale i år ville blive af et

„bredere og længere snit end tidligere.

Den vil få mere farve over sig end de gamle trontaler, der nærmest var et katalog, regeringen fremlagde. Statsministerens tale på tirsdag går et spadestik dybere og vil omhandle situationens problemer, såvel på det indenrigs- som på det udenrigspolitiske område.“

Så mange var ordene, men dertil kom, at der her i bygningen og måske andetsteds gik rygter om, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, forinden talen blev holdt, skulle have lejlighed til at have den til gennemlæsning. Jeg mener at kende det ærede medlems tankegang og hele opfattelse så vel,

[Erik Eriksen.]

at jeg ganske roligt herfra tør sige, at det ærede medlem har ikke haft denne åbnings-tale til gennemsyn!

Nå, men det med bredde, længde, farve og et spadestik dybere er jo egentlig heller ikke kedeligt. Hvis den højtærede statsminister endnu har sansen for humor i behold — meget må han jo have mistet i den sidste tid — har heller ikke han vel kunnet tilbageholde et lille smil ved at læse, hvad man ventede af hans tale; naturligvis har dette smil dog været diskret afstemt efter situationen.

Talens længde vil ingen kritisere. Jeg kan såmænd godt forestille mig, at den højtærede statsminister har siddet i skjorteærmer og skåret visse afsnit ned. For andre afsnits vedkommende har enten modet eller evnerne svigtet.

Egentlig synes jeg trods alt, at åbnings-talen sidste år var bedre. Den i år er ganske vist længere, men på en hel del områder giver den kun halv eller ingen besked — det skal jeg senere vende tilbage til. Jeg lagde imidlertid med megen stor interesse mærke til det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s slutningsbemærkninger i hans indlæg for et øjeblik siden. Det ærede medlem sagde, at systemet med mindretalsregeringer jo har vist sig ikke at være tilfredsstillende. Derfor er det nærliggende at spørge, om noget af forklaringen på åbningstalens affattelse eller dens indhold skulle være dette, at statsministeren overvejer en rekonstruktion af sin regering? Jeg ved ikke, hvad der ligger til grund for det ærede medlems udtalelser, men det er jo nærliggende for mig at stille det spørgsmål, om der her skulle være en forklaring.

Jeg må sige, at for mit vedkommende er utrygheden omkring regeringen nærmest vokset efter bekendtskabet med denne åbnings-tale. Billedet af en regering i nød, en regering, der ikke tror på sig selv eller på sin egen politik, står meget, meget tydeligere for vort øje i dag, navnlig efter det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s slutningsbemærkning. Det vil i virkeligheden sige, at regeringsskuden driver for sø og strøm. Dele af dens last er forlængst gledet over bord. Det kan vist ikke bestrides. Det kan vist heller ikke bestrides, at i det

hårde vejr har andre dele af lasten forskubbet sig.

Dette er altså baggrunden for den kommende tids politiske arbejde og lovgivning. Dårligere kan det egentlig ikke ret vel være.

Jeg forstår, at vi senere får en debat om centrale sider af vor udenrigspolitik — forsvars- og udenrigspolitik er jo forøvrigt i vor tid sider af den samme sag. Jeg skal derfor heller ikke bruge mange ord. Men når jeg alligevel må sige lidt om dette område, er det, fordi regeringen beklager sig over manglende samarbejdsvilje i det hele taget.

Da vi i sidste måned drøftede en række økonomiske og valutariske problemer, påpegede jeg den ængstelse, der groede op om regeringen, og jeg synes meget i den sidste tids foreteelser gør, at denne tilstand breder sig også til andre områder.

Jeg har tidligere givet udtryk for min anerkendelse af socialdemokratiets ændrede stilling til forsvaret — og ret skal jo være ret: det er vel navnlig statsministeren, der her udviste det politiske og moralske mod.

Naturligvis må der være nuancer i synet på vor forsvarspolitik. Men jeg er overbevist om, at befolkningen i det, der skete på dette område i sin tid, så en klart udtalt vilje til virkelig at løfte forsvarssagen op over døgnets og dagens strid, således at — om jeg må udtrykke mig sådan — den fik mulighed for at slå rod i folkelivet. For det er ganske klart: der kan ikke i det demokratiske Danmark formes nogen anden forsvarspolitik end den, befolkningens altovervejende flertal vil anerkende. Med ordet anerkende mener jeg: godkende — godkende som en del af folkets og nationens liv, som noget, der er nødvendigt ikke mindst i en tid, hvor de små nationers mulighed for at leve deres eget liv og dermed bevare deres folkelige særpræg ikke er så god som tidligere.

Siden 1945 har vi faktisk haft en udenrigspolitisk og forsvarspolitisk samarbejdsvilje.

Det var under den nuværende statsministers ledelse, vi i sin tid gik ind i Atlantpolitikken. Vi gik ind i denne politik med tilslutning af socialdemokratiet, venstre og det konservative folkeparti, medens det radikale venstre stod udenfor.

Ikke desto mindre har vi nu oplevet, at regeringen uden vor medvirken og uden

[Erik Eriksen.]

nogen aftale med os lader disse områder indgå i et indenrigspolitisk forlig. Jeg ved ikke, om regeringen selv kan være tjent med dette; jeg ved ikke, om den mener, at det er særlig egnet til at skabe tillid i vore kredse.

Vi husker jo allesammen regeringens „undersøgelser“ umiddelbart efter valget sidste år. De endte med, at statsministeren meddelte tinget, at regeringen ville fastholde den i sin tid trufne beslutning om 18 måneders tjenestetid — og nu året efter ved samme lejlighed udtaler den samme statsminister, at nu vil han fastholde en nedsættelse til de meget omtalte 16 måneder. Jeg skal ikke her komme ind på, at sikkert langt den overvejende del af befolkningen hellere vil have 18 måneders tjenestetid og så lade genindkaldelserne vente. Nej, jeg tænker på, hvad befolkningen siger til, at disse områder nu igen indgår som et kompromis, som et betalingsobjekt i indenrigspolitikken. Hvilke „folkelige“ virkninger vil det få? Tidligere var der, desværre, et vist svalg mellem officerskorpset på den ene side og hvad jeg vil kalde folkelige kredse på den anden. Derfor er der vist grund til at sige, at vi nu må passe på ikke på kunstig vis at genoprette afstanden mellem folk og værn.

Jeg nævner også dette, fordi jeg tror, at hjemmeværnet, som jo har været omtalt, sådan som vi alle kender det, har betydning ikke så lidt for udjævningen af dette skel. Og nu skærer man hjemmeværnet ned, lader det gå udover de frivillige, lader det gå udover dem, som bruger deres friaftener og fridage for at tjene værnet, altså den billigste del af forsvaret.

Vil man såre forsvarsviljen, har man ramt rigtigt.

Må jeg dernæst gøre den politiske bemærkning til regeringen, at for mig at se er det meget dristigt at gå ud fra, at regeringen det ene øjeblik på disse områder kan søge støtte hos mit parti og det konservative folkeparti og det næste øjeblik træffe en anden afgørelse med det radikale venstre.

Måske må jeg minde om den nuværende udenrigsministers tale her i tinget den 8. maj 1953, folketings tidende sp. 26, hvor han understregede, at han ønskede den daværende regerings fald:

„Vi har sagt dette forud for debatten her i dag“, sagde han, „og vi står ved det. Denne besked . . . har adresse både til regeringen og til det radikale venstre. Man skal ikke regne med, at det er muligt den ene dag at træffe en politisk aftale mellem regeringen og to partier i denne sal, en aftale, som måske bare skal løbe for en måned, og så regne med, at i den resterende del af perioden indtil et valg til efteråret må så socialdemokratiet dække regeringen ind udenrigspolitisk.“ Et andet sted i den pågældende debat, sp. 70, sagde den daværende ordfører for oppositionen:

„I hvert fald skal regeringen ikke regne med i en sådan mellempriode at få støtte hos os til afgørelse af sager, som andre ikke vil hjælpe den med. Den må indstille sig på, at vi i en sådan periode ikke vil dele noget politisk ansvar med den i sager, hvis ikke også de partier, der i dag danner dens flertalsbasis her, vil påtage sig et ansvar.“

Man bemærker med det samme, at både teksten og musikken er af H. C. Hansen.

Jeg ved ikke, om disse ord i dag siger noget til regeringen. I en situation, hvor store problemer for os og for Vesteuropa står på dagsordenen, kan man ikke påstå, det er godt med manglende samarbejde og manglende tillid.

Åbningstalens ord om det nordiske samarbejde kan jeg tiltræde. Jo mere vi kan fjerne toldskranke og restriktioner mellem de tre nordiske lande, des bedre er det. Det kan i det hele taget for mig at se ikke understreges nok, at vi har noget særligt at tage vare på i Norden. Mange mindre opgaver er løst, opgaver, der har praktisk betydning i dagliglivet, og det, det nu gælder om, er at komme videre på flere områder. Man kan som sagt sige, at det er små skridt, der er taget, men alligevel er de betydningsfulde, fordi de peger frem mod skelsættende mål. Jeg synes også, det bør nævnes under denne debat, at der er lagt meget praktisk håndslag for dagen i det nordiske råds arbejde.

Udtalelsen om Sydslesvig kan jeg også tiltræde, og forøvrigt vil jeg gerne takke udenrigsministeren for hans udtalelse forleden om, at det sidste ord vedrørende det danske mindretals repræsentation i Syd-

[Erik Eriksen.]

slesvig efter hans opfattelse ikke kan være sagt.

Valgresultatet for det danske mindretal var så smukt, at det vel oversteg de flestes forventninger. Det er imponerende, at der kan samles over 42 000 stemmer under de vilkår, man fra Kiels side bød mindretallet at arbejde under. Jeg synes, at resultatet fortæller om sindelag og vilje til at hævde sig, noget, som må gøre et stærkt indtryk heroppe. Det er en åbenbar uret, der fra tysk side gøres imod det danske mindretals repræsentation. Det er den slags ting, der gør, at mange mennesker får et syn på tysk demokrati, som det i hvert fald ikke selv kan være tjent med. Det våben, den slesvig-holstenske landdag bevidst bruger mod det dansksindede mindretal i grænsepolitikken, har her i landet i mange kredse fremkaldt en forstemmende følelse af, at det kniber med tysk forståelse af demokratiets væsen og indhold.

Sådan som den danske befolkningsgruppes styrke nu aftegner sig efter valget, vil det være urimeligt, om det skal stå med hatten i hånden eller spise nådsensbrød i Kiel.

Jeg har det ligesom udenrigsministeren, at jeg vægrer mig ved at tro, at det sidste ord kan være sagt i den sag. Det kan ikke være muligt, at den såkaldte 5 pct.-klausul, brugt på den måde, vi har oplevet, skal være det endelige indtryk, vi henter af demokratiet syd for grænsen.

Jeg skal derefter vende mig til nogle af åbningstalens afsnit om de lovgivnings-spørgsmål, folketinget vil blive stillet overfor.

Det nævnes, at arbejdet med at „forenkle og forbedre“ skattelovgivningen vil blive fortsat. Men her — som på en hel del andre områder — siges der ikke noget om hvorledes. Jeg har tidligere, bl. a. under debatten om skattereformen, sammen med min partifælle det ærede medlem hr. Alfred Bøgh givet udtryk for venstres syn på skattelovgivningens forskellige områder. Det skal jeg ikke trætte med at gentage, men under-

strege, at åbningstalens ord om skattelovgivningen er et af de områder, hvor der kun gives halv besked. Der siges ikke noget om skattefradragsrettens bevarelse eller om dens bortfald.

Jeg har senere læst i dagspressen, at der ikke vil ske nævneværdige ændringer i det tidligere forelagte forslag; det vil altså sige, at regeringen fastholder sit forslag om skattefradragsrettens bortfald. Jeg må forstå det således, at regeringen på trods af, at et flertal her i salen på forhånd har erklæret sig som modstander af denne ændring i vor skattelovgivning, alligevel vil fremsætte forslag derom.

Naturligvis har regeringen ret til at forme sine lovforslag ud fra sine egne ønsker og synspunkter, men for dette forslags vedkommende har regeringen allerede i det forløbne folketingsår benyttet sig af denne ret. Det er fastslået både her i salen og i udvalget, at skattefradragsrettens bortfald har et flertal imod sig. Alligevel fortsætter den høje regering, som om intet var hændt. Forudsætter en sådan fremgangsmåde egentlig ikke en regering, der både sagligt og politisk står meget stærkt? Heller ikke her indbydes der til sagligt samarbejde. Må jeg derfor ikke i al stilfærdighed have lov at spørge regeringen: Hvilket formål er det egentlig, man forfølger med denne fremgangsmåde?

Må jeg videre spørge, hvorfor en endelig afgørelse af bolig- og huslejelovgivningen på forhånd skal udskydes til udgangen af maj måned? Jeg ser, at den højtærede indenrigs- og boligminister smiler. Det gør mig derfor dobbelt ondt at måtte erindre den høje regering om den voldsomme kritik, som bl. a. den nuværende boligminister i sin tid rettede mod sin forgænger, det ærede medlem hr. Aksel Møller, fordi han ikke nåede at få forslagene færdige. Men det vil vi vel allsammen høre noget om.

Jeg mener i det hele taget, at der mangler oplysninger i åbningstalen. Lad mig også nævne, at man bebuder en forlængelse af vareforsyningsloven, men det ville dog være

[Erik Eriksen.]

interessant at vide lidt om, hvorvidt denne lov tænkes skærpet, eller om man vil understrege en afviklingstendens i den.

Det siges i programmerklæringen, at love eller andre forholdsregler, der medfører øgede udgifter, kun kan gennemføres under forudsætning af tilsvarende indtægtsforøgelse eller nye besparelser for staten. Men man undlader at oplyse noget om, hvorfra man vil skaffe pengene til de bebudede eengangstillæg til rentemodtagerne. Hvorfra man vil skaffe pengene til gennemførelse af folkepensionsordningen, siges der heller ikke noget om.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Karlundborg) var inde på besparelser og var ked af, at han slet ikke havde hørt noget derom fra vor side. Må jeg sige, at jeg er virkelig meget ked af, at der ikke i denne åbningstale siges noget som helst om alle de såkaldte tilskudsordninger. Hele den såkaldte velfærdspolitik burde af den høje regering være taget op til samlet overvejelse i dagens praktiske politik.

Statsministeren talte videre i programmerklæringen om den fremgang, han havde fundet på alle områder. Prisniveauet havde været stabilt, og beskæftigelsen havde været den bedste i mange år. Både landbrugets og industriens produktion havde været stigende. Samtidig med den voksende produktion havde store og stærkt valutakrævende investeringer fundet sted i næsten alle dele af erhvervslivet. Der var anskaffet maskiner og transportmidler, bygninger var udvidet, og for landbrugets vedkommende var besætningerne vokset. Den voksende produktion og stigningen i beskæftigelsen havde været ledsaget af vækst i eksporten.

En tendens til stagnation eller direkte tilbagegang, som det sidste par år havde gjort sig gældende for salget af danske industrivarer i udlandet, var således ophørt og afløst af fornyet fremgang. Det samme gjaldt skibsfartens indtægter. Se, efter alt dette skulle man tro, at det samlede resultat var blevet strålende, men det er ikke tilfældet.

Jeg vil gerne fremkomme med et par enkelte bemærkninger om disse „gunstige erhvervsvilkår“. Såvidt jeg er orienteret, venter man ikke gunstige vilkår indenfor erhvervslivet. Dansk eksportproduktion be-

finder sig ikke i en sikker position. Mindre muligheder end hidtil synes at være det, praktiske folk anser for tendensen for tiden fremefter. Der er ingen, der i dette øjeblik kan sige noget bestemt om, hvad f. eks. tysk oprustning kan komme til at betyde. Det lader sig ikke gøre. Jeg har fremdeles den opfattelse, at man gør klogt i at regne med øget tysk konkurrence, vel også konkurrence andetsteds fra. Jeg tror, at dansk industri her kan komme ud for ubehagelige ting.

Jeg har i det hele taget svært ved at tro på, at konjunkturer som de nuværende varer ved, og hvis toppen er nået, vil blot en lille bitte nedgang medføre, at vore øjeblikkelige vanskeligheder mangedobles. Fremtidsudsigterne for vor eksport kan ikke siges at være lyse, når vi tager vor formidskede konkurrenceevne i betragtning. Det er slet ikke nok at tænke på de kommende vintermåneder; det er de kommende år, det drejer sig om.

Jeg har nævnt industrien. Jeg tilføjer, at jeg regner også med en væsentlig nedgang i landbrugets forrentning. Jeg vil gerne bede den højtærede landbrugsminister — det er jo noget, der sorterer under ham — give oplysning om forrentningsprocenten i landbruget i det forløbne år. Ministeren må på dette tidspunkt kunne give visse oplysninger; i hvert fald kan han prøve at få en udtalelse af forstander Ridder fra landøkonomisk driftsbureau. Det er muligt, det kan have betydelig interesse at få at vide, hvordan udviklingen har været på dette område i det forløbne år.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Karlundborg) var inde på forskellige ting. Jeg har nærmest tilladt mig at gå ud fra, at det var åbningstalen, der her var til debat, men det kan have sin naturlige forklaring, at man går over til at tale om noget andet.

Det ærede medlem omtalte mine udtalelser vedrørende handelsforhandlingerne med Sovjetunionen og spurgte, om jeg ikke erindrede, at der havde været et møde med repræsentanter for de demokratiske partier. Det er fuldstændig rigtigt, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen deltog for venstre og, som det ærede medlem sagde, tiltrådte statsministerens dispositioner. Det er rigtigt, men det, jeg kritiserer, er dette: i en tid, da vi ligger i livsvigtige forhandlinger om afsætningen af vore landbrugs-

[Erik Eriksen.]

produkter, kommer den højtærede økonomi- og arbejdsminister hjem og afgiver meget optimistiske udtalelser. Derefter går der nogen tid, og vi er midt i afsætningsforhandlingerne — forhandlinger, der er meget, meget vanskelige — og så kommer udenrigsministeren med sin erklæring. Jeg tror ikke, at partirepræsentanterne har bedt den højtærede udenrigsminister om at komme med en sådan erklæring, og det, jeg kritiserer, er tidspunkterne for afgivelsen af disse erklæringer. Det illustrerer måske min tankegang bedst, at en købmand i hvert fald ikke ville have udtrykt sig således. Mine udtalelser har overhovedet ikke noget med tankskibsproblemer eller med den sag at gøre. Det er udenfra en forretningsmæssig betragtning, jeg har kritiseret.

Jeg har ivojvrigt tidligere udtalt mig om mit syn på regeringens økonomiske politik, og jeg tør vel gå ud fra, at dette syn ikke er ukendt, hverken for regeringen eller for offentligheden. Heller ikke her skal jeg trætte med gentagelser, men kan ikke lade være at sige, at jeg lyttede med meget stor interesse til det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s udtalelser om valuta-vanskelighederne, hvor det ærede medlem med et farligt, men på den anden side meget illustrerende billede understregede, at også på Christian den Andens tid var der valutaunderskud. Det ærede medlem husker måske også, at Christian den Anden blev fjernet fra styret under de mest tragiske omstændigheder. Derfor siger jeg, at jeg har ikke noget at indvende mod dette billede, men set fra det ærede medlems synspunkt kan det måske være lidt farligt at bruge det, for det dækker de følelser, vi har ovre i vor side i salen. (*Statsministeren* [Hans Hedtoft]: Hvad mener det ærede medlem om Knud Kristensen?). Hvad jeg mener om Knud Kristensen? Jeg forstår ikke dette spørgsmål fra den højtærede statsminister, men så meget har jeg stadigvæk tilovers for Knud Kristensen, at jeg synes, det ville være urimeligt at sammenligne ham med Christian den Anden.

Hvad angår de økonomiske problemer, har jeg lyst til at gøre den tilføjelse, at efter det nylig afsluttede forlig, og inden dette forlig er ført ud i livet, oplever vi altså, at den højtærede handelsminister siger, at

det ikke er tilstrækkeligt, og at den højtærede statsminister følger handelsministerens udtalelser op og i programerklæringen bebuder nye indgreb. Hvad er det, man tænker på? Foreligger der noget forslag, som regeringen har udarbejdet, men som vi andre endnu ikke har fået kendskab til?

Jeg kan ikke lade være at sige, at jeg har lagt mærke til, at man har en vis trang til at bebrejde os andre, at vi ikke skaber tillid, når vi siger vor mening om regeringen og dens politik. Men heller ikke de udtalelser, jeg her har nævnt, kan være egnede til at skabe tillid, og de styrker da i hvert fald heller ikke den danske kronens omdømme, som den højtærede statsminister var inde på.

Må jeg i parentes gøre opmærksom på, at jeg forleden så i det amerikanske tidsskrift „News Week“, som hver uge bringer en oversigt over de forskellige valutaers værdi i forhold til den officielle dollarkurs, at den officielle kurs for Danmarks vedkommende er 6 kr. 92 øre for 1 dollar. Den uofficielle kurs, altså hvad man i danske kroner skal betale for 1 dollar i det frie marked, var den 7. juni den samme som den officielle, men ifølge den opgørelse, jeg har fra den 24. september, måtte der i New York betales 7 kr. 27 øre for 1 dollar. Jeg skal ingen kommentarer knytte til dette, jeg nævner det kun i forbindelse med statsministerens ønske om at skabe tillid til kronen. (*Statsministeren* [Hans Hedtoft]: Styrke kronen!). Ja, det kan nok gøres nødvendigt, at den højtærede statsminister beder om støtte til at styrke kronen; jeg tror ikke, hans regering magter det. (*Afbrydelse af statsministeren* [Hans Hedtoft]). Hvis nu den højtærede statsminister kunne være stille et øjeblik, ville det være rart; jeg forstår nok, at det kan være vanskeligt, og jeg sætter ellers megen pris på at sludre med statsministeren, men det er lidt ubehageligt for mig, at den højtærede statsminister hele tiden vil hjælpe mig med min tale; jeg tror, jeg kan den selv.

For mig at se er programtalen ikke egnet til at skabe tillid omkring regeringen. Programtalen er en serie af spørgsmål og vage udtalelser uden angivelse af, hvad regeringen selv vil udover at blive siddende. I denne forbindelse kan det spørgsmål rejses, hvad parlamentarisme er. Det er regeringens grundlovmæssige ret til at blive

[Erik Eriksen.]

siddende, når den har et flertal bag sig. Systemets uhyre svaghed melder sig, når vi som nu er i en situation, hvor det med føje kan betvivles, at dette flertal repræsenterer det samme antal vælgere som ved valget i september sidste år. Der er noget meget uvirkeligt, virkelighedsfjernt, over denne regering og det program, den er valgt på. På grund af den farlige situation, vort land økonomisk befinder sig i, vil ikke mange udenfor denne sal modsige mig, når jeg hævder, at vi vist aldrig har haft en regering, der har været mere urealistisk i bedømmelsen af landets økonomiske forhold end den nuværende.

Statsministeren refererede i sin tale, hvad regeringen havde foretaget sig i sommer, og nævnte herunder også diskontoforhøjelsen den 7. juni. Jeg kom herved til at tænke på, hvad den højtærede finansminister udtalte her i tinget den 21. oktober sidste år. Den højtærede finansminister sagde da:

„Når det ærede medlem hr. Erik Eriksen imidlertid fremdrager rentespørgsmålet, er der vel grund til at fremhæve, at den nu afgående regering længst muligt i sin pengepolitik modsatte sig en rentesækning. Længe efter at obligationsmarkedet var begyndt at vise en faldende tendens, fastholdt regeringen salget af statsobligationer til en uforandret, meget høj effektiv rente. Herigennem holdt man også renteniveauet for kredit- og hypotekforeningsobligationer kunstigt oppe. Nu er der indtrådt et rentefald, og når virkningerne af diskontosækningen er udtømt, må vi søge at fastholde den lavere rente og se, hvordan den vil virke bl. a. på vor valutastilling.“

Se, det sagde finansministeren, og han er endda en af de bedste i regeringen, når jeg skal sige det. Det er intet misundelsesværdigt lod at være socialdemokratisk minister i en tid som den nuværende. Vi, der ikke tilhører regeringen eller dens parti, må da — andet har jo ikke vist sig gør ligt — vente og se, hvad tiden bringer, hvad lovgivningsarbejdet vil byde på, og så må vi tage vor stilling efterhånden. Det er naturligvis med en underlig følelse, at vi fra oppositionen afventer regeringens forslag og dens ledelse af arbejdet i det nu påbegyndte nye folketingsår.

På baggrund af mine udtalelser her i tinget for nogle uger siden er der ingen grund til for mig at sige mere om statsministerens åbningstale. Den har ikke ændret noget i vort syn på regeringen. Jeg forudser, at mange spændte situationer vil opstå. Usikkerheden vil skade erhvervslivets dispositioner, ja, usikkerheden vil skade overalt, også vor valutabalance. Reformen på det økonomiske område vil nødvendigvis glide i baggrunden. Forudsætningen for en reformpolitik på disse områder er en frugtbar, fordomsfri udnyttelse og samling af liberale kræfter og anskuelser, hvor disse måtte være tilstede.

Aksel Møller: Det har jo i denne oktober måned formet sig således, at store udenrigspolitiske spørgsmål af vidtgående interesse for Danmark skal besvares, og derfor har man, forstår jeg, fundet det rimeligt nu, samtidig med at åbningsdebatten holdes, at føre en særskilt debat om de udenrigspolitiske problemer. Jeg skal derfor undlade at fremsætte bemærkninger herom i den tale, jeg nu skal holde, en tale, der naturligt må forme sig som et svar på den højtærede statsministers åbningstale og komme til at beskæftige sig med de politiske begivenheder, som gik umiddelbart foran åbningstalen. Jeg vil således heller ikke komme til at omtale det sydslesvigske spørgsmål. Det glæder mig, at statsministeren i sin åbningstale har fremsat positive bemærkninger om denne sag. Jeg er enig i disse bemærkninger, men det er mit håb, at vi under den udenrigspolitiske debat, i hvilken min gruppes formand, det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft, er ordfører for det konservative folkeparti, kan nå et stykke længere frem til afklaring af, om Danmark ikke kan foretage sig noget endnu mere positivt end at erklære sympati for den sydslesvigske danskhed.

Jeg kommer heller ikke til at beskæftige mig med det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s tale, det får jeg lejlighed til i en replik, men da der går nogle dage, inden vi når til replikken, har jeg en enkelt advarsel, som jeg gerne vil have lov at give det ærede medlem, for at han ikke på en eller anden måde skulle komme til at beskadige sin person. Når det ærede medlem virkelig mener det muligt, at man med

[Aksel Møller.]

korslagte arme kan gå på jagt på ministre med haglbøsse, beder jeg ham være opmærksom på, at det kan meget nemt føre til en vådeskudsulykke. Den tanke, jeg har villet udtrykke politisk, da jeg omtalte den måde, hvorpå det ærede medlem tildelte os forskellige stillinger i situationen, og det, jeg ville sætte en streg under, var, at der naturligvis var en mening med den passive holdning, vi indtog overfor den høje regering og det radikale venstre under forhandlingerne i september måned, en mening, vi står ved, og en mening, vi stadigvæk og i høj grad har, nemlig den, at vi ikke ønskede at have noget medansvar for denne regerings valutapolitik. Vi kunne jo ikke undgå at komme til at tage et medansvar for den, hvis vi var gået i forhandling med regeringen. Vi tror, at den afgørende og alvorligste fejl i hele situationen er, at vi har denne regering, og det var det, vi sagde i september måned; kun det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s bemærkninger nu har tvunget mig til at gentage det.

Forøvrigt kan jeg godt tænke mig, at den højtærede statsminister har en hel del tilovers for det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard; det er jo alene ham og hans parti, statsministeren kan takke for, at han sidder i dag. Det radikale venstres mellemkomst hindrede jo afholdelsen af et valg, og jeg deler ikke det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s opfattelse, at befolkningen ville have meget at indvende imod den politik, venstre og det konservative folkeparti ville føre sammen; vi har en helt anden tro. Vi har den tro, at et valg ville have ført til, at landet havde fået en anden regering, som havde større mulighed for at samle tinget om gennemførelsen af en politik, der virkelig kunne påtage sig den økonomiske sanering. Men det radikale venstre har i de beslutninger, partiet har taget sammen med socialdemokratiet, påtaget sig ansvaret for den videre udvikling af valutasituationen. Derom kan der efter min mening ikke være nogen tvivl.

Nu hævdede den højtærede statsminister i sin åbningstale, at de to partiers forlig måtte anses for et godt udgangspunkt for en nødvendig fortsættelse af en stabiliseren-

de økonomisk politik. Der ligger jo heri en tydelig og klar tilkendegivelse af, at statsministeren ikke mener at kunne klare sig med de foranstaltninger, han har kunnet enes med det radikale venstre om; og hvad der kom ud af det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaards sortering af regeringsforslagene, svarer altså efter den højtærede statsministers opfattelse ikke til, hvad regeringen havde ønsket, og ikke til, hvad situationen krævede. Den højtærede handelsminister sagde det samme dagen efter, at forliget var blevet offentliggjort. Det står altså ganske klart, at regeringen mener, at det, der er gennemført, ikke er tilstrækkeligt og ikke vil få tilstrækkelig omfattende følger for forbruget i landet til, at det kan være nok hermed. Mon jeg tager fejl i denne vurdering af regeringens syn på valutasituationen?

Derimod savner vi rigtignok fuldstændig en vurdering fra det radikale venstre med hensyn til forligets rækkevidde overfor valutasituationen. Finder også det radikale venstre, at de trufne forholdsregler vil være tilstrækkelige? Eller skal man forstå det sådan, at det radikale venstre med de nu vedtagne lovforslag har strakt sig til den yderste grænse af imødekommenhed overfor den socialdemokratiske regering? Jeg aner selv, hvad svaret i virkeligheden er; jeg tror, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard til stadighed sover i olietøj og sydvest parat til at rykke statsministeren til undsætning, hvis han ikke klarer den næste pynt — men jeg vil naturligvis være glad ved at få dette bekræftet af det radikale venstre.

Hvis man nu prøver — og det er jo politisk rimeligt — at vurdere styrken i det samarbejde mellem socialdemokratiet og det radikale venstre, som i den senere tid blev så intimt, forekommer det mig mest realistisk at gå ud fra, at når det radikale venstre gav regeringen et valutaforlig, vil det have overmåde svært ved at afvise at støtte regeringen i dens ønske om videregående foranstaltninger. Jeg kan ikke se rettere, end at i valutapolitikken har det radikale venstre lænket sin skæbne til socialdemokratiet; og hvad der har interesse for diskussionen i dag er da, at efter al menneskelig sandsynlighed kan det konstateres, at den højtærede statsminister i kraft heraf råder over et flertal i folketinget,

[Aksel Møller.]

og dette flertals tilstedeværelse er naturligvis også afgørende for hans forbliven. Men den højtærede statsminister føler sig åbenbart lidt ensom i dette selskab, skønt det egentlig giver ham alt tilstrækkeligt til at klare sig parlamentarisk.

Den højtærede statsminister gjorde i en tale søndag den 3. oktober til socialdemokratiets hovedbestyrelse en række bemærkninger om dette. Han lokkede for oppositionen, ja, søgte endda at koste den i sin favn; og når han gjorde det, hvad er hans ord da bestemt af? Er de bestemt af ængstelse for ikke at have det fornødne flertal? Nej, de er bestemt af ængstelse for ikke at komme til at dele ansvaret for en situation, han ikke behersker, også med oppositionspartierne. Dette kom smukkeste frem i den højtærede statsministers åbningstale forleden dag i det høje ting, da han formulerede den maksime, at regering og folketing har et fælles ansvar. Jeg skal ikke bestride, at den højtærede statsminister har ret i, at det ikke blot er regeringen, men også folketinget, der må bære ansvaret for beslutninger og for undladelser, men ordet „folketing“ skal dog vist her vejes på en finere vægt end den, den højtærede statsminister har haft til rådighed ved den pågældende lejlighed. Vi lever jo under det parlamentariske system, og det betyder, at det er flertallet i folketinget, som, i det øjeblik det beskytter en regering overfor oppositionen, påtager sig ansvaret for regeringens politik på folketingets vegne. Anderledes kan det ikke forstås; det er jo meningen med hele vor grundlov, og derfor har enhver betragtning, som går ud på at pålægge oppositionen en pligt til at sikre en regering, som den har udtalt mistillid til, intet med vor grundlov eller vor statskik at gøre, for af den følger, at oppositionen er udstyret med et selvstændigt ansvar, og det ville naturligvis ikke være rimeligt, om nogen tvang den til at være troløs overfor dette ansvar. Der findes til syvende og sidst ingen andre end vælgerne, der kan dømme flertal og mindretal imellem. Vi for vort vedkommende har klart sagt, at vi var rede til at underkaste os vælgernes dom. En appel til vælgerne er jo stadigvæk en udvej for regeringen; for os andre kan det

blive vanskeligt at få lejlighed til at rejse kravet påny; men når regeringen igen — sådan går jeg ud fra at vi skal forstå den højtærede statsministers åbningstale — anmoder os om at tage stilling til sin valutapolitik, vil denne mulighed atter være tilstede for os. Hvornår det skal ske, afhænger af den høje regerings bedømmelse af den valutariske udvikling; men hvis det er dens alvorlige mening, at de love, indeholdende beføjelser og besparelser, som flertallet har udstyret den med, ikke er tilstrækkelige, vil regeringen kun have en stakket frist, før den påny må møde det høje ting angående denne sag.

Om selve målsætningen er vi ganske enige. Det er ikke den højtærede statsministers personlige ejendomsret, når han i sin åbningstale opstiller målet for den økonomiske politik således: at sikre kronens værdi, fastholde høj produktion og beskæftigelse og fjerne tendensen til økonomisk uligevægt og valutaunderskud. Hvem i alverden vil benægte, at disse mål er vi fælles om?

Det er, når vi kommer til forståelsen af årsagerne til valutakrisen — og dermed til valg af midler til dens bekæmpelse — at uenigheden imellem os kommer frem. Vi har fornylig drøftet alt dette i det høje ting, og jeg pegede dengang på, at efter min opfattelse er den første forudsætning for at nå disse mål, at landets pengepolitik holdes i orden; men orden i landets pengepolitik kan man ikke få, medmindre man lader underskuddet på valutabalancen få lov til tilsvarende at formindske den mængde kroner, som står til befolkningens rådighed. Når folket eller landet på et givet tidspunkt indlader sig på en import, der er større, end at den kan betales af den aktuelle eksport og andre løbende indtægter i fremmed valuta, må underskuddet føre til en afdæmpning af investeringsopgaverne; og hvis der er tale om en mere langvarig tendens til øget misforhold mellem landets udgifter og indtægter, kan forbrugets omfang naturligvis ikke forblive uberørt — så sandt som man ikke kan spise kagen og dog have den i behold.

Det er på det pengepolitiske område, regeringen først og fremmest har svigtet, og når jeg nævner det igen ved denne lejlighed, er det, fordi der er faldet udtalelser fra den højtærede statsminister, som viser, at

[Aksel Møller.]

man stadigvæk fastholder det, som efter min opfattelse er et fejlagtigt syn på, hvad valutakrisen burde have forlangt af regeringens politik.

Når den højtærede statsminister — således som det skete overfor socialdemokratiets hovedbestyrelse — søgte at forsvare nedgangen i valuta beholdningen ved at pege på den betydelige merimport af korn og foderstoffer, af biler, råstoffer o. s. v., har han naturligvis ret i, at en sådan merimport har fundet sted, og at den har grupperet sig i høj grad om de og de vareområder. Men det, som er det afgørende, er, om den høje regering afdæmpede den økonomiske aktivitet tilsvarende. De besparelser, som blev foretaget i april, kan da ikke på nogen måde siges at være et bidrag til en afdæmpning, al den stund det dér drejede sig om nedskæring af anlægsarbejder, som overhovedet ikke var påbegyndt og derfor ikke beslaglagde så meget som en øre af statens og samfundets midler på det tidspunkt, afdæmpningen burde have fundet sted. Hvis den høje regering havde handlet rigtigt, burde de voldsomme indgreb, som den nu har måttet foretage gennem renteforhøjelse og kreditstramning, have været sat ind på et tidligere tidspunkt; måske havde vi så endda kunnet slippe lempeligere igennem, end vi gør.

Nå, regeringen skal iøvrigt ikke høre nogen principiel kritik fra min side, når den har valgt besparelser som en del af sin valutapolitik. Det konservative folkeparti deler ganske den opfattelse, at den offentlige anlægsvirksomhed og de offentlige driftsbudgetter må søges nedbragt i en situation som denne. Men det er ikke alle besparelser, vi finder sagligt lige velbegrundede. Dette gælder i første række den nedskæring, som skal finde sted på forsvarsudgifterne. Den høje regering har allerede i lang tid administreret forsvaret med særlig hensyntagen til det radikale venstre. Jeg deler den opfattelse, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen lod komme til orde her fra talerstolen for et øjeblik siden: det er virkelig paradoksalt, at den høje regering fører udenrigspolitik på grundlag af Atlantpagten — hvis kautionister, dengang den blev indgået, var venstre og det konservative folkeparti — men fører sin forsvarspolitik efter diktat af

Atlantpagtens modstandere, det radikale venstre.

Man kommer ikke uden om, at udenrigspolitik og forsvarspolitik er to alen af samme stykke. De forholder sig til hinanden som mål til middel. Vil man målet, må man også ville midlerne. Jeg er ikke i tvivl om, at den høje regerings udenrigspolitiske mål er fast forankret i Atlantpagten. Ønsket om at opfylde denne pagt efter bogstav og ånd er ganske utvivlsomt ledende for Danmarks regering. Denne pagts mål er ved gensidig hjælp og bistand mellem Vestens lande at forhindre krig og sikre, at disse lande kan fortsætte deres eksistens på grundlag af de frihedsbegreber, de er fælles om. Det er noget, som stadigvæk har det store flertals tilslutning her i Danmark og også tilslutning fra flertallet her i det høje ting. Men midlet, hvormed denne udenrigspolitik opfyldes, er jo en forsvarspolitik, som ikke alene er bestemt af, hvad vi har besluttet her, men også bestemt af det solidaritetsforhold, vi indenfor en alliancepagt står i, og opbygget efter de fælles forsvarspolitiske hensyn, som denne alliancepolitik pålægger den del af verden, vi lever i.

Det forekommer mig, at det, der er sket under den højtærede statsministers andet ministerium, er, at han er slået ind på en farlig vej ved at fjerne forsvarspolitikken fra udenrigspolitikken af hensyn til indrepolitiske vanskeligheder. Vi advarer så indtrængende, vi kan, imod denne udvikling, og den høje regering skal ikke tro, at vi stadig vil kunne begrænse os til advarsler. Forudsætningen for, at der kan opretholdes en borgfred mellem os og den høje regering på dette vigtige område, må være, at regeringen afstår fra at anvende forsvarspolitikken som byttepenge i handler med det radikale venstre. Jeg beder den højtærede statsminister lægge mærke til denne advarsel fra mit parti.

Naturligvis ønsker vi fra konservativ side ikke unødige udgifter til landets forsvarsvæsen; besparelser på dette område, som kan anbefales af vor hjemlige militære sagskundskab, og som kan tilrådes os af den øverstkommanderende for NATO-styrkerne, hilser vi med den største tilfredshed. Den højtærede forsvarsminister må imidlertid tilgive os, at vi ikke føler os trygge ved hans dom i sådanne spørgsmål. Vi har allerede

[Aksel Møller.]

oplevet for megen vaklen i hans politik til, at vi kan slå os til ro i forvisningen om, at hvad han gør, er altid det rigtige.

Må jeg have lov til at minde om, hvad den højtærede statsminister sagde i sin åbnings tale den 6. oktober i fjor. Det ærede medlem hr. Erik Eriksen har allerede dvælet ved denne af den højtærede statsminister forladte opfattelse. Statsministeren sagde dengang:

„Regeringen vil fastholde den i sin tid truffe beslutning om 18 måneders tjenestetid.“

Den højtærede statsminister vil være enig med mig i, at om denne erklærings absolutte karakter kan der ikke herske tvivl. Man vil huske, at statsministeren i denne forbindelse rejste spørgsmålet om, hvorvidt de fornødne praktiske forudsætninger for gennemførelsen af denne tjenestetid indenfor de fastsatte frister var tilstede. Som bekendt underkastede den højtærede forsvarsminister derefter dette spørgsmål en nærmere undersøgelse, og den 14. oktober 1953, umiddelbart før åbningsdebattens begyndelse, gav statsministeren tinget meddelelse om, at overvejelserne af sagen nu var afsluttet og resultatet forelagt forsvarsstyrelsen og hærkommandoen, og i overensstemmelse med disse myndigheders indstilling havde regeringen nu besluttet, at 18 måneders tjenestetiden skulle gennemføres som bestemt. Den 21. oktober gav den højtærede forsvarsminister en nærmere redegørelse for undersøgelsens forløb og betroede herunder omhyggeligt tinget, hvilke råd han havde modtaget fra de militære myndigheder; han nævnte, såvidt jeg husker, dem alle helt ned til regimentscheferne. Den højtærede forsvarsminister lod ingen i tvivl om sagkundskabens råd til ham. Så vidt alt vel. Men allerede i juli forlader den højtærede forsvarsminister den beslutning, som regeringen havde bedyret at ville fastholde. Det er svært at få øje på, hvad det egentlig er, som pludselig får forsvarsministeren til at kassere denne beslutning til fordel for hans berømte opfindelse, de 16 måneders tjenestetid med to gange 1 måneds genindkaldelse. Vi kan ganske se bort fra, at finansielle forhold i juli måned spillede nogen som helst rolle. Efter forsvarsministerens egen udtalelse dengang var der

ingen besparelser at hente ved forandringer i tjenestetiden indenfor en 5-årig periode. Så må vi altså søge årsagerne andetsteds.

Hvis man beskæftiger sig med den redegørelse, som den højtærede forsvarsminister gav offentligheden umiddelbart efter et møde i det udenrigspolitiske nævn den 5. august i år, ser man, at ministeren hævder, at han i december 1953 nåede til den opfattelse, at vi ikke havde befalingsmænd nok til foruden at gennemføre 18 måneders tjenestetid at foretage genindkaldelser, og at denne tanke derfor måtte opgives. Jeg tvivler ikke om, at den højtærede forsvarsminister har haft en del gode grunde for dette standpunkt. Når den forrige regering havde forhandlet dette spørgsmål med NATO-myndighederne, havde også den stadig forudsat, at genindkaldelser ikke skulle finde sted, hvis befalingsmandsmangel og andre for genindkaldelserne nødvendige forhold som f. eks. kasereringsmuligheder ikke var tilstede i tilstrækkeligt omfang.

Tanken om at opgive 18 måneders tjenestetid opstår da hos ministeren, såvidt jeg forstår hans redegørelse, da han fra NATO-myndighederne modtager et svar, hvori det hedder, at hvis Danmark ikke i løbet af et par år kunne foretage genindkaldelser, så var 18 måneders tjenestetid spildt. Jeg indrømmer, at her var noget at tænke på, men hvorledes har den højtærede minister så ræsonneret? Lad os se på hans situation. Han anså 18 måneder plus genindkaldelser for udelukket, og han opfattede NATO-svaret, som om den afgørende vægt blev lagt på, at der i det hele taget fandt genindkaldelser sted. Hvis han nu var blevet bestyrket i dette ræsonnement af den højeste militære sagkundskab ude og hjemme, så ville hans beslutning have været aldeles uangribelig. Men han blev jo netop ikke bestyrket i den. Stillet overfor alternativet 18 måneders tjenestetid uden genindkaldelser eller 16 måneder med to genindkaldelser foretrak, såvidt det er oplyst for offentligheden, al den militære sagkundskab 18 måneder uden genindkaldelser — og det er denne sagkundskab, som i det afgørende øjeblik, da dette instrument, værnene, skal anvendes, har det fulde ansvar. Trods dette valg mellem de to muligheder, som blev angivet af den militære sagkundskab og af de myndigheder udenfor

[Aksel Møller.]

dette land, med hvilke vi samarbejder om forsvarsopgaverne, klamrede den højtærede forsvarsminister sig til sin egen opfattelse. Han havde nu engang bidt sig fast i, at genindkaldelser måtte være afgørende for en tidssvarende forsvarsordning, og så stærkt lagde han vægt på dette synspunkt, at han i sin redegørelse af 5. august nærmere begrundet det — jeg vil med formandens tilladelse gerne citere. Den højtærede forsvarsminister siger:

„Det var regeringens opfattelse, at der måtte tilvejebringes en ordning, som ikke alene gjorde det muligt at meddele NATO som et optimistisk skøn, at der i efteråret 1955 ville blive påbegyndt genindkaldelser. Det måtte være en ordning, som sikrede, at genindkaldelserne blev påbegyndt i efteråret 1955“.

Det var altså sikkerheden for, at genindkaldelser i det hele taget kunne påbegyndes i efteråret 1955, som var den saglige motivering for den højtærede forsvarsminister til at foretage sit egenmægtige skridt mod den militære sagkundsks råd på det pågældende tidspunkt. Men så underligt formede det sig for den højtærede forsvarsminister, at papiret, hvorpå den redegørelse, som han gav offentligheden, var duplikeret, næppe var blevet tørt, før den således afgivne erklæring bortvejredes til fordel for en ny beslutning, en beslutning, der går ud på, at disse tilsikrede genindkaldelser, som den højtærede forsvarsminister netop lagde vægt på at sikre, skulle udskydes til efteråret 1956.

Finder den højtærede forsvarsminister mon, at hans stilling er holdbar? Hans regering lover at fastholde 18 måneders tjenestetid; det sker efter nøje undersøgelse af den militære sagkundsks opfattelse af spørgsmålet. Derefter opgiver man — jeg ser i denne forbindelse bort fra, at man gør det uden at søge nogen som helst føling eller forhandling med de partier, der i alt, hvad der angik udenrigs- og forsvarspolitik, var indstillet på at yde positiv støtte til den

højtærede forsvarsminister — denne tjenestetid og sætter en anden i stedet, udstyret med genindkaldelser og begrundet med genindkaldelser, begrundet så stærkt, at man siger, at det drejer sig om at sikre genindkaldelserne i efteråret 1955. Og nu erklærer den højtærede forsvarsminister, at 16 måneders tjenestetid vil blive fastholdt og genindkaldelserne udskudt til efteråret 1956!

Den højtærede forsvarsminister har måske en klat tilovers for det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, men jeg er ærlig talt bange for, at hvad der er sket for den højtærede forsvarsminister, er, at det ærede medlem har placeret en torpedo under ham. Sådan kan man vel næsten opfatte, hvad der er sket. Kan en forsvarsminister virkelig overleve alt dette politisk? Har han været udsat for et politisk pres, som hans kolleger af hensyn til det radikale venstre har udøvet på ham? Det ville være en undskyldende omstændighed, men den er ikke afgørende. Eller hører han til dem, som Shakespeare aftegner i et enkelt vers, dem, for hvem beslutningens medfødte ungdomsrodme hensyner mat i gustent overlæg? Jeg tror, det høje ting med interesse vil afvente den højtærede forsvarsministers forsvar under den fortsatte debat.

Må jeg have lov til et øjeblik at beskæftige mig med andre sider af denne sag. Jeg tror, det ville være af meget stor betydning, hvis den højtærede minister i sin redegørelse for de besparelser, regeringen er blevet enig med det radikale venstre om at gennemføre på forsvarsbudgettet, nærmere ville komme ind på besparelsernes virkning og fordeling. Der er i de sidste dage atter i pressen fremkommet artikler om disse forhold. På et enkelt område synes det, som om besparelserne vil komme til at gå ud over et for helheden i forsvaret meget betydningsfuldt radaranlæg. Det er ikke min hensigt nærmere at berøre, hvad der er skrevet herom. Såvidt jeg forstår, er der virkelig tale om manglende radardækning. Måske den højtærede forsvarsminister vil oplyse tinget om, i hvilken udstrækning de besluttede bespa-

[Aksel Møller.]

relser hindrer afhjælpingen af denne alvorlige mangel? På samme måde opfordrer jeg ministeren til, såvidt det er ham muligt, nærmere at forklare, hvad de besluttede ændringer i flyvevåbnets budget egentlig dækker over. Også på dette område synes der at herske megen tvivl i offentligheden. Er der her tale om en reel forøgelse af flyvevåbnets budget, eller er der blot tale om en omlægning af det?

Der savnes uægtelig også en afklaring af spørgsmålet om nedskæringen af antallet af indkaldte. Det forlyder, at en nedsættelse af de indkaldte styrker med 3 000 mand vil sikre forsvaret et gennemgående mere kvalificeret mandskab. Der kasseres allerede 17 pct. af den ungdom, der møder på session. Skal yderligere 3 000 mand fritages, vil 28 pct. af det fremmødte mandskab komme uden om militærtjenesten. En så stor kassationsprocent er en uretfærdighed overfor dem, der bliver indkaldt, og det kan vel ikke være således, at der ikke indenfor forsvaret også findes en række opgaver, som kan udføres af mindre kvalificerede. Det er der naturligvis. Den trufne beslutning vil betyde, at disse opgaver nu skal udføres af den del af mandskabet, som er udmærket egnet til de egentlige militære opgaver. Hvis disse synspunkter er rigtige, kan jeg ikke se rettere, end at nedskæringen af antallet af indkaldte er ensbetydende med en yderligere svækkelse af forsvarets kampkraft og af beredskabsstyrkens værdi. Vi giver selv med disse besparelser meget betydelige beløb ud på vort forsvarsvæsen; vi kommer, såvidt jeg kan huske de tal, den højtærede minister ved en enkelt lejlighed gav os, op på 830—850 mill. kr. Det siger sig selv, at hvis man efterhånden svækker værnenes udbygning og berøver værnene værdifulde betingelser for, at de kan bruges, så nærmer man sig det tidspunkt, da man må spørge: Hvorfor i alverden foreslår den højtærede minister ikke, at resten af bevillingerne skal bortfalde? Der må dog være et punkt, hvorunder værnene ikke kan gå, hvis de skal opfylde den forsvarsopgave, som vi allesammen lægger afgørende vægt på de kan opfylde.

Har den højtærede minister forresten forhandlet om besparelsernes fordeling over forsvarets budgetter med forsvarsstyrelsen, og

har forsvarsstyrelsen haft lejlighed til under forhandlingerne at udtale sig om besparelsernes indflydelse på værnenes kampkraft eller stille forslag om besparelser, der med mindre forringelse af værnene lod sig gennemføre i stedet?

Den højtærede forsvarsminister var så venlig i disse dage for et år siden at oplyse om, hvad regimentscheferne mente om 18 måneders tjenestetiden. Den højtærede forsvarsminister skylder os lignende oplysninger af et godt hjerte og en hård hånd ved denne lejlighed! Iøvrigt vil jeg gerne sige, at de besparelser, som overhovedet kan opnås, er vi enige om, når de er forsvarlige.

Vi har med interesse lagt mærke til, at den højtærede statsminister i åbningstalen har erklæret, at love eller andre forholdsregler, der medfører øgede udgifter, kun kan gennemføres under forudsætning af tilsvarende indtægtsforøgelser eller nye besparelser. Denne principklæring er i nøje overensstemmelse med krav, som gentagne gange er rejst fra vor side. Det må både politisk og folkeligt være rigtigt, at befolkningen kommer til at lære den pris at kende, den skal betale for foreslåede reformer, inden de gennemføres. Det er i overensstemmelse med dette synspunkt, at man i folkeforsikringskommissionen har forlangt at se forslag til, på hvilken måde statens forøgede udgifter til dette formål skal dækkes. Når vi udvider alderdomsforsorgen så stærkt, som tanken er med folkepensioneringen, er det af betydning, at man gør sig klart, på hvilken måde disse penge skal skaffes. Det er også i nøje overensstemmelse med denne tankegang, at man i grundskyldskommissionen har ønsket at lære de planer at kende, som må føres ud i livet for fra borgerne at skaffe det beløb, der skal udredes i erstatning ved indførelse af fuld grundskyld. Jeg må indrømme, at det er ikke ligefrem med succes, vi har rejst disse krav om at kende dækningsforslagene i de to kommissioner, men nu trænger altså denne tankegang igennem i det almindelige lovgivningsarbejde, og det kan vi naturligvis kun hilse med tilfredshed.

Den højtærede finansminister skønner, at det indgåede forlig vil medvirke til, at staten for indeværende år får et overskud på sit regnskab på ca. 250 mill. kr. Hensigten med dette overskud er at inddrage be-

[Aksel Møller.]

talingsmidler fra omsætningen, og det skulle da være hævet over enhver tvivl, at over dette overskud kan der ikke disponeres ved nye beslutninger om udgifter i løbet af året. Erklæringen om, at der ikke vil blive afholdt nogen udgift, uden at tilsvarende dækning er anvist, opfatter jeg da som et tilsagn om, at denne dækning ikke kan anvises af allerede løbende indtægter. Sådan skal man vel også forstå forligspartiernes beslutning om, at der månedlig fra 1. oktober hensættes 20 mill. kr. på en særlig konto i nationalbanken. Der ligger vel heri et vist ønske om at binde det forventede statsoverskud, men mit parti anser ikke denne form for binding for at være heldigt valgt. De penge, der her er tale om, er ikke udtryk for nogen velstand, som kan sættes hen til senere brug. De er udtryk for, at købekraften i dette år er for stor i forhold til den mængde varer, vi kan stille til rådighed for befolkningen uden at komme i valutavanskeligheder. At hensætte dem til senere anvendelse er da blot at give befolkningen forhåbninger om, at det forbrug, den ikke har råd til i år, kan den reservere sig midlerne til til senere anvendelse. En sådan forhåbning er det farligt at nære. Det eneste, som virkelig kunne kaldes betryggende, ville være at afskrive dette beløb på statens reguleringskonto i nationalbanken. Kun derved kommer den falske velstand ud af verden een gang for alle, og kun derved skabes der sikkerhed for, at de ofre, som nu må bæres for at rette valutabalancen op, ikke senere giver anledning til en uforsigtig udgiftspolitik, som gør ofrene forgæves.

Vi er enige med den høje regering i, at i den udstrækning, opsparingen forøges, vil Danmarks valutamæssige situation forbedres. Den vigtigste vej hertil må være at animere den enkelte borger til at spare op. Dette synspunkt har vi ofte fremhævet uden at kunne vinde socialdemokratisk forståelse for det. Så meget mere opmuntrende er det da i den nuværende situation at have set vor tankegang blive imødekommet i princippet. Den vedtagne lov om præmiering af opsparing er et skridt i den rigtige retning, men det er unægtelig et nølende skridt, og det nytter efter min opfattelse ikke at vente sig større resultater af denne lov med hensyn til at opmuntre spare-

lysten, når dette synspunkt ikke præger vor almindelige skattelovgivning. Det forslag til en skattereform, som den højtærede finansminister fremsatte i sidste folketingsår, og som altså vil blive genfremsat i år, er i alt fald på et afgørende område fjendtligt indstillet overfor opsparingen og i virkeligheden også på en række andre områder. Jeg forstår nemlig, at finansministeren har til hensigt at fremsætte sit forslag i samme skikkelse som i fjor. Forslaget om skattefradragets bortfald synes altså at ville blive fastholdt. Jeg beklager meget, at dette vil ske. Det er naturligvis altid en indbydelse til forståelse af, hvad der rører sig i den højtærede finansministers hjerne, når han vil fastholde dette forslag, at det nu vil blive ledsaget af beregninger angående virkningerne af en fastholdelse af skattefradraget.

Den højtærede statsminister har bedyret os sin vilje til samarbejde. Vi er villige til at tage stilling til den høje regerings forslag, efterhånden som de fremsættes. Vort syn på regeringens utilstrækkelighed til at lede landets valutapolitik vil ikke hindre os i en indgående og realitetsbetonet forhandling med den høje regering om øvrige lovgivningsforanstaltninger, men hvis der ligger alvor bag statsministerens appel til samarbejdsviljen, hvis det ikke bare er sådan, som de ræve snakker for de gæs, må borgerne have lov til at sige, at så må også de lovforslag, den høje regering fremsætter, bære præg af denne samarbejdsvilje. Påny at stille forslag om skattefradragets bortfald er det modsatte af at give udtryk for samarbejdsvilje. Regeringen ved dog, hvor omfattende modstanden er mod denne bestemmelse, som man nu vil foreslå igen, og den høje regering kan udmærket vel, hvis den ikke tager hensyn hertil, komme til at udsætte sig selv for fornyede politiske vanskeligheder.

Jeg har lagt mærke til, at den højtærede statsminister bebudede, at forslag om ændringer i toldloven skal fremsættes for toldkommissionen. Jeg kvitterer for denne udtalelse. Det konservative folkeparti har ofte beklaget, at det ikke har været muligt at få de vestlige landes toldsatser bragt i nøjere overensstemmelse med kravene om en liberal handel landene imellem. De forhåbninger, vi havde næret om, at der med libera-

[Aksel Møller.]

liseringen ville følge en nedsættelse af toldsatserne i den del af verden, som vi i første række handler med, må vel nu anses for endeligt skrinlagt. I hvert fald viser de sidste års erfaringer, at muligheden for tilpasning nedad til vort lave toldniveau ikke eksisterer. Denne erkendelse prægede det forslag, som blev fremsat af den forrige regering, og jeg beklager, at det ikke dengang kom til en drøftelse af realiteterne i et folketingsudvalg. Nå, det nytter ikke at græde over spildt mælk, og vi må i toldkommissionen søge at finde frem til den nødvendige reform af toldtariffen. Den forrige regerings forslag er, forekommer det mig, et brugeligt udgangspunkt for disse forhandlinger, men vi vil naturligvis også underkaste et forslag fra den nuværende regering en fordomsfri bedømmelse. I betragtning af toldspørgsmålets uhyre politiske betydning ved virkeliggørelsen af et fælles nordisk marked må vi naturligvis lægge vægt på, at beslutninger herom får den bredest mulige tilslutning.

Der er jo nemlig sket en afgørende forandring i den danske toldpolitik i de sidste måneder efter de begivenheder, som fandt sted i Nordisk Råds sidste møde. Toldpolitikken er gået ind i en ny fase. Ved rådets beslutning om, at der stræbes frem mod et fælles nordisk marked, har dansk toldpolitik fået helt nye perspektiver og et langt større sigte end nogensinde før. Den beslutning, som Nordisk Råd her har truffet, kan ikke forblive uden indflydelse på de beslutninger og afgørelser, som vi nu skal træffe herhjemme i den nærmest kommende tid. Vi har i dag de laveste toldsats i de nordiske lande, og ved fastsættelsen af de fremtidige toldsats må det blive vor opgave at søge henimod det niveau, som man kan formode vil blive det fremtidige nordiske.

Må jeg her henlede den højtærede statsministers opmærksomhed på, hvad det ærede medlem hr. Foss har udtalt under forhandlingerne i Nordisk Råd. Det ærede medlem beskæftigede sig med den praktiske fremgangsmåde ved virkeliggørelsen af denne plan. Han udtalte, at han ikke fandt, at arbejdet med denne vigtige opgave alene burde ligge hos de nordiske landes regeringer. Det er ikke tilstrækkeligt, at regeringerne er enige. Så vidtrækkende skridt kan vel ikke gennemføres med et beskedent fler-

tal, i alt fald må det være ønskeligt, at regeringerne på forhånd har den fornødne parlamentariske støtte til hvert skridt, som tilbagelægges henimod virkeliggørelsen af planen om det fælles nordiske marked. Det ærede medlem hr. Foss har derfor med rette peget på, at det for at undgå unødvendige forsinkelser ville være rigtigt som en praktisk foranstaltning landene imellem, om der blev nedsat et fælles nordisk udvalg i lighed med f. eks. fællesudvalget for friere samfærdsel. Den meget ønskelige kontakt mellem de nordiske parlamenter ville hermed være tilvejebragt og regeringerne have et forum, med hvilket de kunne forhandle, og som ville kunne sikre forslagene en forholdsvis ubesværet gang igennem parlamenterne.

Jeg opfordrer den højtærede statsminister til at underkaste det ærede medlems tanke en velvillig overvejelse. Den højtærede statsminister har jo selv i en periode som leder af det fællesnordiske udvalg for friere samfærdsel vist, hvad denne arbejdsform de nordiske parlamenter imellem kunne føre til af positive beslutninger.

Takket være det radikale venstre kan regeringen fortsætte et stykke ud ad vejen.

I den daglige gerning, som nu skal udføres i det høje ting, vil vi tage stilling fra lovforslag til lovforslag og yde vort bidrag til, at der ud af bestræbelserne kan komme en lovgivning, som vi kan vedkende os, fordi den også bærer præg af vort syn på samfundet og vore ønsker for dets udvikling. Regeringen ved, at den kan regne med vor loyalitet til fortsættelse af landets udenrigspolitik, men betingelsen for, at vi kan bevare tilliden til den høje regerings oprigtige hensigter på dette område, er, at den afstår fra at fjerne sin forsvarspolitik fra udenrigspolitikken.

Vi understreger, at vi mangler tillid til regeringens ledelse af valutapolitikken, og denne mangel vil ikke kunne undgå at påvirke vor stilling til de ønsker, som regeringen måtte fremsætte overfor det høje ting om yderligere skatter og forøgede beføjelser på dette område.

Vi beklager, at regeringen ved den bebudede genfremsættelse af sit skattereforfor-slag ikke viser det fornødne hensyn til, hvad der kan samle bred tilslutning i tinget. Vi vil sætte vore kræfter ind imod afgørende dele af dette lovforslag, og denne

[Aksel Møller.]

sags hele forløb vil jo meget nemt kunne få en udpræget politisk karakter og blive bestemmende for, om vi også på dette område må udtrykke vor politiske mistillid overfor regeringen.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Folketingsmand Ninn-Hansen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

Agter finansministeren at foreslå sådanne ændringer i lov nr. 278 af 9. juni 1948 om tipning, at idrættens andel i overskuddet forøges?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingsmand Peter Kristensen (Aalborg) har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for handel, industri og søfart at stille følgende spørgsmål:

Hvad agter ministeren for handel, industri og søfart at foretage sig med henblik på den plage, som udpumpningen af skibenes spildolie til søs afstedkommer?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

I skrivelse af dags dato anmoder statsministeren om, at der må blive foretaget nyvalg af et medlem til folketingets Grønlandsudvalg i stedet for afløde folketingsmand Hauberg.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 14. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) Valg af 4 medlemmer og 4 stedfortrædere til værnepligtsnævnet.
- 2) Valg af 9 medlemmer til det i § 2, stk. 2, i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gavemyndelser omhandlede udvalg.
- 3) Valg af et medlem til toldrådet (i stedet for Ingeborg Hansen).
- 4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til udenrigsministeren af Einer-Jensen m. fl.

5) Fortsættelse af forhandling om statsministerens redegørelse i henhold til grundlovens § 38 ved folketingsårets åbning.

6) Første behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotor-køretøjer.

Mødet hævet kl. 16³⁵.

5. møde.

Torsdag den 14. oktober kl. 13.

Formanden: Medlemmer af folketinget Gustav Pedersen, Arnth Jensen, Halfdan Hendriksen, Jørgen Jørgensen (Lejre), Alfred Jensen og Oluf Pedersen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til beslutning af folketinget om nedsættelse af et udvalg vedrørende tillægsbevillingsforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform.

Folketingsmand Kr. Juul har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

Hvor ligger hovedansvaret for, at skolekommissioners indstillinger underkendes?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gustav Pedersen): Da det viste sig umuligt for det i fjor nedsatte udvalg vedrørende tillægsbevillingsforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform at nå til ende med sit arbejde inden udgangen af folketingsåret 1953—54, tillader jeg mig på forslagsstillerens vegne at stille forslag om, at der i